

*Боднар О.П.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
науковий керівник к.іст.н., старший викладач кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності ТНЕУ
Недошитко І.Р.*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Одним із найважливіших складників життя людини є комунікація. У широкому сенсі це поняття охоплює значно більше, ніж просто обмін інформацією між людьми. До неї належать канали засобів передачі та одержання інформації, де задіяні машини, прилади, штучний інтелект, комп'ютерні мережі і програми, культурні знаки, космічні реалії тощо.

Попри постійні зміни в суспільстві та природі, незмінною залишається сутність людського спілкування: це обмін думками, інформацією і досягненнями взаємного порозуміння, гармонії стосунків в усіх сферах і на всіх рівнях буття людини. Однак форми, засоби і методи людської комунікації постійно змінюються.

Зі зростанням глобалізаційних змін, поширенням міжнародних контактів, інтернаціоналізацією суспільства загалом змінився і характер спілкування. Налагодження ділових і дружніх контактів із представниками інших держав передбачає володіння іноземними мовами. Однак цього мало, оскільки серйозною перешкодою у спілкуванні з іноземцями є незнання їхніх етнічних і культурних особливостей.

Способи уникнення непорозумінь на культурному ґрунті у спілкуванні з іноземцями забезпечує міжкультурна комунікація.

У свою чергу, масмедійні комунікації забезпечують поширення культурних і національних традицій різних народів, сприяють утворенню інституцій, репрезентують погляди на події та умови суспільного життя, знання й цінності, які за певних обставин засвоюються індивідами та групами.

Масмедіа виступають інструментом соціалізації та інтеграції в процесі переходу знань із суб'єктивної в об'єктивну систему цінностей і норм. Шведський соціолог Карл Розенгрєн вважає, що масова комунікація поєднує в собі певні смисли та зразки, які знаходять своє відображення у політиці, економіці, науці, освіті, технологіях, що тісно переплітаються з культурою в цілому [1; 2].

Французький соціолог А. Моль вважає, що засоби масової комунікації, які виступають засобами виробництва, поширення та освоєння знань про навколишній світ, сприяють формуванню «мозаїчного» типу культури, де знання є випадковою сукупністю розрізнених елементів. На відміну від класичного типу культури, для якого характерна система знань, що базується на прагненні та потребі індивідів з'ясувати причинно-наслідковий зв'язок певних суспільних явищ, для «мозаїчного» типу притаманна сукупність знань, що визначаються статистично і які люди одержують із мас-медіа. Вчений зауважує: «Сучасна людина відкриває для себе навколишній світ за законами

випадку, у процесі спроб і помилок. Сукупність знань її визначається статистично, вона черпає їх із газет, із відомостей, здобутих у разі потреби. Лише набувши певного обсягу знань, людина починає виявляти приховані в ньому структури. Вона йде від випадкового до випадкового, проте іноді це випадкове є вельми істотним» [3]. Отже, йдеться про те, що засоби масової комунікації виступають домінуючим фактором сучасної культури. Вони формують картину світу людини. Тому в контексті їх діяльності міжкультурна комунікація постає як процес взаємодії різних картин світу. Медіатексти, що повідомляють про реалії інших соціокультурних спільнот або безпосередньо адресовані аудиторії іноземних держав, посідають вагомe місце у міжкультурному діалозі як у плані широти охоплення аудиторії, так і за масштабами комунікативного впливу.

ЗМК поряд із сім'єю, школою, друзями є агентами передачі культурної інформації. Вони відкривають нові можливості ознайомлення з досягненнями культури й мистецтва та особливостями різних культур і субкультур. Це сприяє взаєморозумінню, зняттю соціальної напруженості, усвідомленню суспільством необхідності спадкоємності культури, збереженню культурних традицій та інтеграції суспільства як бажаного результату міжкультурної комунікації.

Австрійський філософ Л. Вітгенштейн вважає, що на процес комунікації впливають соціокультурні чинники та функціонування соціокультурно зумовлених вербальних та невербальних комунікаційних засобів, які забезпечують функціонування міжкультурної комунікації [4, с. 31-43; 5].

Кожна мікрокультура має подібні та відмінні риси зі своєю материнською культурою, завдяки якій її представники однаково сприймають світ. Проте материнська культура відрізняється від мікрокультури етнічною та релігійною приналежністю, географічним розташуванням, економічним станом, демографічними характеристиками тощо. Теоретик мультикультуралізму Ч. Тейлор пише: «Інші культури існують, і ми повинні й надалі жити разом - водночас як у межах усього світу, так і перемішані в кожному окремому суспільстві» [6]. Таким чином, процес взаємодії та взаємовпливу різних культур сприяє поширенню міжкультурної комунікації.

Список використаних джерел

1. Соціологія: навч. посіб. / за редакцією С.О. Макеєва. К.: Укр. енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1999. 344 с.
2. Щербина А.М. Соціокультурні регулятиви людської діяльності в технологіях масової комунікації: дис.... канд. філос. наук: 09.00.04., Київ, 2010. - 229 с.
3. Библер В.С. Культура. Диалог культур (опыт определения) / В.С. Библер // Вопросы философии. - 1989. - №6. - 327 с.
4. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. Clevedon: Multilingual Matters LTD, 1997. 121 p.
5. Тейлор Ч. Мультикультуралізм і «Політика визнання»: есей. Київ: Альтерп - рес, 2004. 172 с.
6. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова. - М.: Слово, 2000. 624 с.